

"İnsanda öyle bir latife, öyle bir halet vardır ki, o latife lisanıyla her ne sual edilirse -velev ki fasık da olsun- Cenab-ı Hak o latifeye hürmeten o matlubu yerine getirir. O latife pek uzaktan bana göründü ise de, teşhis edemedim." bu hangi latifedir?

Risale-i Nurların başka yerlerinde bu İ'lemde bahsi geçen latife hakkında bir malumat geçmiyor.

İnsan, hayatın en cami ve mükemmeline mazhar olduğu için, bir çok hisler ve duygular ile donatılmıştır. Allah kendi isim ve sıfatlarını tanıtmak için, insana bu isim ve sıfatları tartıp tanıyacak cihazlar vermiştir. Bu cihaz ve duyguların adedi, bilineni ve bilinmeyi çoktur. İşin uzmanları bu duygu ve latifeleri ana hatları ile tespit ve tayin etmişlerdir. Burada bunlardan herkesin rahatlıkla bilebildiği zahiri ve batini hislerin yanında, bir de bilinmeyen hisler ve duygulara işaret ediliyor ki bu latifede bunlardan bir tanesidir.

Bunun dışında Üstad Hazretleri bilinmeyen hislerden iki tanesini de şu şekilde keşif ve beyan ediyor:

Saika: Şuuru olmaksızın bir şeye sevk olunmaktır. Buna **sevk-i ilahi** de denir. İnkarcı filozoflar buna **sevk-i tabii** veya **içgüdü** adını veriyorlar.

Mesela Üstad Hazretleri arının mükemmel ve hikmetli vazifeleri görmesini sevk-i ilahi anlamında saika duygusu ile izah ediyor. Yani Allah arıya ne yapacağını saika duygusu ile talim ediyor. Onu bu duygu vasıtası ile yönlendiriyor. Yoksa akı ve şuuru olamayan arının o hikmetli ve mükemmel vazifeleri kendi başına görmesi ya da kör ve sağır tabiatın sevki ile yapması imkansızdır.

Şaika: Canlılardaki sevk ve motive duygusudur. Allah mahlukatına yapacağı vazifeleri **saika** ile bildirirken, o vazifelere karşı istek ve arzuyu da **şaika** duygusu ile takviye ve teyit ediyor. Tabi bu saika ve şaika duyguları her canlıda aynı derece ve mertebede görünmez. İnsanlarda daha cami ve daha mükemmeldir.

Arı, saika ve şaika duyguları sayesinde gider çiçeği bulur, onunla dostluk kurar, ona bir şeyler verir, ondan bir şeyler alarak her bir nebatla münasebet kurar. İşte arıya bütün bu davranışları yaptıran temel nimet, hayat nimetidir. Zira insandaki bütün duygu ve latifeleri çalıştırıp anlamlandıran hayattır.